

2025-08-02
Ref A2025/00455

Mottagare:
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se.

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Delegationen för migrationsstudier
Ju 2013:17

Remissvar avseende betänkande Etableringsboendelagen – Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Delegationen för Migrationsstudier (Delmi) har fått i uppdrag att lämna ett remissyttrande på betänkandet och har därför tagit del av utredningen. Svaret ska vara inlämnat till Arbetsmarknadsdepartementet 4 augusti.

Delmis svar utgår från vårt uppdrag att genom analys av svenska och internationella forskningsresultat tillhandahålla underlag för hur den framtida migrations- och integrationspolitiken bör utformas. Delmi ger inget utlåtande på hela utredningens förslag utan kommenterar och värderar två delar av förslagen där det finns relevant forskning, inte minst sådan där Delmi på något sätt medverkat, att ta spjärn mot.

Inledning

I slutbetänkandet *Etableringsboendelagen – Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)* föreslås att en ny lag ska reglera bosättningen för nyanlända. Den nuvarande bosättningslagen med tillhörande förordningar, bosättningsförordningen och förordningen om fördelning av anvisningar till kommuner, ska upphöra att gälla. De ska ersättas av lagen och förordningen om etableringsboende för vissa nyanlända (etableringsboendelagen och etableringsboendeförordningen). Enligt utredningen syftar den nya lagen och förordningen till att skapa ett likvärdigt, enhetligt och flexibelt system för bosättning av nyanlända; att ge kommunerna ökat inflytande över mottagandet och slutligen att förbättra förutsättningarna för integration genom bättre planering och ansvarsfördelning.

Kriterier vid fördelningen av nyanlända (8.1)

För nyanländas etablering är tillgången till försörjningsmöjligheter alltså arbete och utbildning helt central. I dagens system ska det enligt Bostättningslagen tas hänsyn till några olika kriterier vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner: arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, det sammantagna mottagande av nyanlända och omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Utredningen föreslår att kommunernas bostadsförsörjningskapacitet samt därtill förekomsten av områden kopplade till utanförskap ska tillmätas ökad betydelse i fördelningsmodellen.

Utredningen pekar dock i avsnittet om konsekvenser för integrationen på att en risk med att beakta bostadssituationen, nämligen att arbetsmarknadsperspektivet kan få mindre genomslag i fördelningen av nyanlända. Detta beror på att kommuner med en god arbetsmarknad ofta har en ansträngd bostadssituation och vice versa, vilket skapar en central mållkonflikt (18.2.2). Delmi vill fästa stor vikt vid denna invändning. Arbetsmarknadsforskningen, exempelvis vid IFAU och på Uppsala universitet, (se Edin et al., 2003; Åslund & Rooth, 2006) pekar tydligt på att placering i kommuner med stark arbetsmarknad har långsiktigt positiva effekter på sysselsättning och andra arbetsmarknadsutfall som vi vet förbättrar möjligheterna till integration också i andra dimensioner och avseenden.

Forskningen pekar också på att det finns andra effekter att beakta när det kommer till integrationen. Tillitsforskningen pekar bland annat på att just tillit är en bidragande faktor också för att förbättra integrationen av nyanlända. Wallman Lundåsen (2021) visade i en studie av lokalsamhällestillit före och efter flyktingkrisen att tilliten kan påverkas av arbetsmarknadsintegrationen. Hennes studie, men också annan forskning, pekar på att arbetsplatser är en arena som innebär nära och regelbunden kontakt mellan olika grupper av människor vilket i sin tur stärker tilliten och bidrar positivt till integration.

Delmi *avstyrker* därför den av utredningen föreslagna modellen för fördelning av de nyanlända som får omfattas av anvisning till kommuner där större vikt läggs vid kommunernas bostadsförsörjningskapacitet och förekomsten av utanförskapområden. En sådan modell bör i högre grad ta hänsyn till

arbetsmarknadsläge, utbildningsmöjligheter och andra faktorer som påverkar nyanländas långsiktiga arbetsmarknadsetablering.

Kommunernas inflytande över fördelningen av de nyanlända (8.3)

Utredningen framhåller att kommunerna har litet inflytande över fördelningsförfarandet i dagens system. I utredningens uppdrag ingick att ge kommunerna ett större inflytande över fördelningen av nyanlända. Det ökade kommunala inflytandet ska bland annat tas till uttryck genom att kommunerna ges möjlighet att önska hur många nyanlända de vill ta emot.

Utredningen menar vidare att det ofta varit svårt att omfördela nyanlända mellan kommuner eftersom det i nuvarande system enbart är möjligt att omfördela mellan kommuner *i samma län* (8.3.3). Den problematiken vill utredningen avhjälpa genom att göra avskaffa systemet där regeringen fastställer länstal och länsstyrelserna beslutas hur de fastställda länstalen ska fördelas mellan kommuner inom respektive län. I stället ska fördelningen enbart utgå från kommunnivån. (8.3) På så sätt ökar flexibiliteten i systemet och ett ökat kommunalt inflytande möjliggörs.

Som Nyhlén och Lidén (2022, 2023) har pekat på finns ett behov av att reformera systemet med läns- och kommunal så att flexibiliteten och den kommunala autonomi ökar. Ett problem med nuvarande system har varit att det inte varit möjligt att omfördela anvisningar mellan länen, eftersom länstalen är beslutade av regeringen, vilket begränsar det kommunala inflytandet. I det system som utredningen föreslår ovan finns inga länstal och vid fördelningsförfarandet kan kommunernas önskemål därmed tillgodoses utan att begränsas av länsgränser.

Delmi *tillstyrker* därför utredningens förslag om att öka kommunernas inflytande över mottagandet och särskilt att avskaffa länstalen.

I detta ärende har ordförande i Delmi, Joakim Palme, beslutat.

Biträdande kanslichef Henrik Malm Lindberg har varit föredragande.

Referenser

Edin, P.A, Fredriksson, Peter & Åslund, Olof (2004) Settlement policies and the economic success of immigrants. *J Popul Econ* 17, s. 133–155.

Lidén, Gustaf & Nyhlén, Jon (2022) *Local Migration Policy: Governance Structures and Policy Output in Swedish Municipalities*, Cham: Palgrave Macmillan.

Lidén, Gustaf & Nyhlén, Jon (2023) *Lokal migrationspolitik. Om strukturer, aktörer och processer i svenska kommuner*, Delmi Policy Brief 2023:3.

Rooth, Dan-Olof & Åslund, Olof (2007) Do when and where matter? Initial labor market conditions and immigrant earnings. *Economic Journal*, 117(518), s. 422–448. IFAU Working paper 2003:7.

Wallman Lundåsen, Susanne (2021) *Lokalsambälletillit i Sverige före och efter flyktingkrisen*. Delegationen för Migrationsstudier, Rapport 2021:3